Mircea Eliade şi braţul lung al Inchiziţiei comuniste

Motto: „Nici un alt profesor de istoria religiilor nu s-a bucurat în America de o aşa de mare popularitate ca Mircea Eliade. Ţin minte ovaţiile pe care le-a primit în noiembrie 1973 când a conferenţiat la Chicago în faţa a peste o mie de profesori universitari" (Mac Ricketts, iulie 1981).

De zece ori propus să primească Premiul Nobel pentru literatură (it.wikipedia, 7 aprilie 2007), Mircea Eliade a fost de zece ori împiedicat («lucrat») să nu-l primească. După moartea faimosului istoric al religiilor (premiat de Academia Franceză) a ieşit la lumină şi treptata depreciere a Premiului Nobel, distincţie literară refuzată în mod hotărât de Cioran, propus după 1986. Din ce în ce mai politizat, criteriul de selecţie a premiaţilor Nobel a încetat să aibă vreo legătură cu valoarea operei acestor scriitori, promovându-se prin premiere teme legate de persecuţia evreilor în al doilea război mondial (vezi „nobelizarea" scriitorului maghiar pentru o carte pe tema lagărelor germane, sau a lui Elie Wiesel care, în loc să scrie adevărul despre crimele administraţiei ungureşti împotriva românilor şi a evreilor stabiliţi în Maramureş, a preferat minciuna cu jandarmii români persecutori ai evreilor din jumătatea de Ardeal păzită de jandarmii unguri la vremea administraţiei maghiare (vezi Dan Botta, *Contribuţia geniului creator şi propagator de cultură al Românilor la dezvoltarea culturii maghiare şi a statului modern maghiar*, în volumul Dan Botta, *Limite şi alte eseuri*, Editura Crater, Bucureşti, 1996, pp. 303- 307) de după Dictatul de la Viena. În august 1940 Hitler a oferit ungurilor acest teritoriu românesc începând cu 1 septembrie 1940, când a început şi masacrarea locuitorilor pentru purificarea etnică a zonei ocupate până în toamna anului 1944, când românii au eliberat Nord-Vestul Transilvaniei iar sovieticii au instituit acolo administraţia lor.

„Lucrat" a fost şi Lucian Blaga în 1956, când inchiziţia comunistă s-a repezit să meargă până în îndepărtata Suedie ca să împiedice acordarea premiului Nobel candidatului propus de la Paris de profesorul Bazil Munteanu şi de la Lund, din Suedia, de profesorul Alf Lombard. Aceasta se întâmpla când cititorii români nu mai văzuseră numele filosofului şi poetului Blaga prin reviste, altfel decât pus la zid, după exemplul dat (în „Lupta de clasă", nr.7/1949) de Leonte Răutu („din nomenclatura parazitară" aservită intereselor sovietice), ideolog comunist care nu se sfiise a scrie că „teoriile" filosofului Lucian Blaga au servit „fascizării" României. Aceiaşi mercenari ai ocupantului sovietic care transformaseră întreaga ţară într-o imensă puşcărie cu peste două sute de locuri de detenţie şi de schingiuire a milioane de români nevinovaţi aveau să-l «lucreze» în 1960 şi pe Vintilă Horia, să nu cumva să-i fie decernat un premiu mai modest (d. p. d. v. financiar) decât Premiul Nobel, anume Premiul Goncourt al Academiei Franceze.

De la Monica Lovinescu ştim cum s-a derulat «cazul Vintilă Horia»: La aflarea veştii că un scriitor român trăitor în exil ar putea fi onorat cu un premiu de prestigiu, acel stat în stat pe care l-a reprezentat Securitatea – înfiinţată în 1948 la ordinul Moscovei de Ana Pauker (colonel sovietic) –, a trimis la Ambasada R.P.R. din Paris – prin oportunistul Mihai Ralea, bucuros de posibilitatea unui nou voiaj în Franţa studiilor lui doctorale, un dosar falsificat de securişti într-un mod «foarte şmecher. Se găseau în el unele lucruri reale, articole scrise de pe poziţii de dreapta, în fotocopie, şi erau tot acolo, altele, INVENTATE, adică BĂTUTE LA MAŞINĂ şi FOTOCOPIATE, articole de un antisemitism fulminant şi delirant. (...) Erau amestecate abil, foarte inteligent, bine trucate în colajul ce se oferea » (Monica Lovinescu, în vol. *Resemnarea cavalerilor*, Ed. Jurnalul literar, Bucureşti, 2002, p. 100).

Dacă în perioada exilului francez lui Mircea Eliade i s-a putut bloca obţinerea unei catedre de istoria religiilor la Hautes Etudes prin dispoziţii date Legaţiei României din Paris de inchiziţia ideologică din ţara ciuntită de Bucovina de Nord şi de Basarabia, faima sa nu a putut fi stăvilită în mediile academice, care în 1945 îl alegeau membru al Societăţii «asiatique », în 1948 îl invitau să participe la Congresul internaţional al orientaliştilor de la Paris, iar în perioada 1950-1956 să ţină conferinţe la Universităţile din Roma, Amsterdam, Padova, Strassburg, München, Freiburg, Chicago, Lund, Uppsala.

Braţul cel lung al inchiziţiei nu se putea lungi pe atunci cum se lungeşte el astăzi prin enciclopediile on-line unde – în şapte aşa-zis „libere" enciclopedii (Wikipedia în română, în franceză, în spaniolă, în portugheză, în engleză, în germană şi în italiană) –, lipsesc, printr-un ciudat consens, volumele omagiale (de ex. *Studies in Honour of Mircea Eliade. Myths and Symbols*, 1969, Univ. Chicago Press) şi cele cuprinzând lucrările Colocviilor internaţionale pe tema „Eliade" organizate de universităţi occidentale când renumitul istoric al religiilor împlinise 70 de ani, trecute sub tăcere fiind şi zecile de teze de doctorat în care, la cele mai prestigioase universităţi au fost analizate ideile novatoare din hermeneutica lui Eliade. Asta ca să nu amintim şi de lista bibliografică extrem de sumară din diversele Wikipedii în care lipsesc multe dintre cărţile ştiinţifice ale lui Mircea Eliade.

Studiile în onoarea lui Mircea Eliade la împlinirea vârstei de 60 de ani au rămas şi după un sfert de secol netraduse şi netipărite de Humanitas, fosta Editură Politică atât de ahtiată să invadeze piaţa cu traduceri încât şi lucrări scrise în româneşte de Eliade au fost editate retraduse în româneşte din franceză, deşi Eliade era „gata să pună la dispoziţie unei edituri româneşti manuscrisul *Istoriei religiilor* pe care-l are în limba română la Paris" (vezi vol. *Mircea Eliade în arhiva Securităţii*, Editura „Mica Valahie", Bucureşti, 2008, p.119). Oferit de Eliade în 1974, manuscrisul românesc al volumului *Traité d'histoire des religions* – care îl „şocase" pe Paul Ricoeur făcându-l să descopere „la cohérence et la stabilité de l'univers sacré, ou toutes les *figures* sont en quelque sorte contemporaines les unes des autres" (vezi volumul *Mircea Eliade. Cahiers de l'Herne*, 33/1978, p. 276), şi dându-i astfel peste cap prejudecăţile istoriciste asupra fenomenului religios –, a fost refuzat în comunism de poliţia gândirii care orchestra, cum orchestrează din umbră şi azi, minimalizarea valorilor româneşti percepute ca valori universale. Refuzat a rămas şi după căderea comunismului când Editura Humanitas s-a grăbit să facă bani de pe urma lui Eliade.

Thomas Dodd: Fecioara astrală

Din cale afară de ciudată ne pare (în menţionatele enciclopedii on-line) şi omiterea menţionării următoarelor distincţii academice care i-au fost acordate lui Mircea Eliade după criterii strict valorice şi nu politice: «Sewell L. Avery Distinguished Service Professor » (1964); Membru al «American Academy of Arts and Science» (11 mai 1966); Doctor Honoris Causa al Universităţii din Yale (iunie 1966); «Christian Culture Award Gold Medal for 1968», Univ. Windsor (Canada); Doctor Honoris Causa la Universitatea Naţională din La Plata (Argentina), 1969 ; Professor Extraordinario de la Escuela de Estudios Orientales, 1969 (Univ. San Salvador); Doctor Honoris Causa in Sacred Theology, Ripon College, 1969; Doctor Honoris Causa of Humane Letters, Loyola University (Chicago); Membru al Academiei Britanice (8 iulie 1970); Doctor Honoris Causa in Science of Religion, Boston College (iunie 1971); Doctor Honoris Causa of Law, La Satte College, Philadelphia (17 mai 1972); Doctor Honoris Causa of Humane Letters, Oberlin College (21 mai 1972); Membru al Academiei Austriece de Stiinţă, Viena (23 mai 1973); Doctor Honoris Causa of Letters, Univ. of Lancaster (16 aug. 1975); Membru coresp. al Academiei Regale Belgiene (sept 1975); Doctor Honoris Causa al Univ. Sorbone (Paris, 14 febr.1976); Membru al Acad. de Limbă şi literatură franceză, Bruxelles (15 febr.1977); Membru al Academiei Regale Belgiene (18 febr. 1977); Premiat de Academia franceză pentru « Istoria credinţelor şi ideilor religioase », iunie 1977; Legiunea de onoare, Paris, 11 sept.1978, etc.

Pe piaţa cărţilor româneşti, lipsa distincţiilor academice din volumele Editurii Humanitas care-l au drept autor pe Eliade contrastează în mod vădit cu înşirarea premiilor primite de activistul comunist Andrei Pleşu (şef al biroului organizaţiei de bază a tineretului comunist din Institutul de Istoria Artei) desemnat de Ion Iliescu întâi ministru al culturii post-decembriste apoi ministru de externe (vezi notele articolului Isabela Vasiliu-Scraba, *Un fals filosof al religiilor – Andrei Pleşu – despre unul autentic : MIRCEA ELIADE*, în rev. „Tribuna", Cluj-Napoca, anul XIII, nr. 272/ 2014, pp. 14 – 15 sau, a se vedea şi art. Isabela Vasiliu-Scraba, *A. Pleşu, un eseist preocupat de îngeri şi vampiri*, din rev. „Acolada", Satu Mare. Distincţiile academice oferite activiştilor comunişti pe criterii politice erau notorii pe vremea Ceauşeştilor. Dar chiar şi în secolul XXI, comunistul Hugo Chavez a fost făcut pe criterii politice „doctor honoris cauza" al Universităţii din San Salvador.

În cazul marelui istoric al religiilor care a fost Mircea Eliade, prin ciudatele «omiteri» ale distincţiilor academice se înrudesc între ele nu mai puţin de opt enciclopedii online: Enciclopedia britanică şi cele şapte wikipedii (în fr., pt.,en., sp., ge., ro., it.). Astfel că putem afirma fără teamă de eroare că „omiterile" nu sînt chiar întâmplătoare. Căci în golul lor apar intenţiile urmărite. În primul rând a nu se îndrepta atenţia cititorilor către recunoaşterea unanimă de care s-a bucurat Mircea Eliade prin mediile academice. În al doilea rând spre a putea lansa în eter zvonul că „since the 1970s his position at the time was frequent topic of criticism" (en.wikipedia.org, 7 aprilie 2007), ceea ce consonează cu „Dosarul Eliade" contrafăcut şi publicat în 1972 de revista „Toladot" din Israel spre blocarea candidaturii la Premiul Nobel, dar distonează evident cu ceea ce constatase Mac Ricketts în 1973 şi a scris în iulie 1981 referitor la popularitatea şi succesul de care s-a bucurat în America Eliade, aşa cum nici un alt profesor de istoria religiilor nu se mai bucurase vreodată.

În al treilea rând, omiterea distincţiilor academice oferite „celui mai mare istoric al religiilor din secolul XX" are darul de a face posibilă împărţirea în două a ponderii unei afirmaţii trecută de B. Rennie în *Enciclopedia britanică* şi de acolo trecută (prin traducere) în alte wikipedii: unii consideră filosofia lui Eliade ca fiind «a crucial contribution to the study of religion, and some seeing him as an obscurantist whose normative assumptions are unacceptable » (*Encyclopaedia Britannica online*, 7 aprilie 2007).

Plasarea lui Mircea Eliade, iniţial cu o pondere de 50%, în cea de-a doua categorie, este completată în Wikipedia franceză (si română) cu citarea unei făcături după tipicul textelor lui Leonte Răutu din „Lupta de clasă". Desigur spre a înclina balanţa în direcţia urmărită de mafioţii care dirijează din umbră wikipedia zisă «liberă», şi neutră din punct de vedere politic, dar în fapt lipsită de libertate în măsura în care fişele personalităţilor de mare anvergură (precum Mircea Eliade) sînt astfel alcătuite spre a reflecta neclintit poziţia dorită de cei care au pus mâna pe aceste enciclopedii on-line nerecomandate studenţilor de la universităţile occidentale de prestigiu (vezi Isabela Vasiliu-Scraba, *Wikipedia citită printre rânduri*, pe hârtie în rev. „Vatra veche", Târgu Mureş, 2/2014, pp. 46-50). Făcătura poartă titlul: *Imposture et pseudoscience. L'śuvre de Mircea Eliade* (Lille, Presse Universitaires du Septentrion, 1998 ; vezi şi cartea din 1993 a aceluiaşi autor, *Mitologii ale secolului XX*, tipărită în româneşte de Polirom în 2003 la care face referire Petru Ursache în vol. *Antropologia, o ştiinţă neocolonială*, Ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2014, pp. 279-291). Autorul ei „ridică multe probleme, înainte de toate, de etică profesională" observa cu justeţe profesorul Petru Ursache (op. cit., p. 280).

Făcăturile din 1993 şi din 1998 aparţin unui profesor de la Universitatea „Charles de Gaulle", Lille3, tradus de editura care a iniţiat colecţia „Biblioteca I. P. Culianu" în care s-a gândit să cuprindă corespondenţa dintre marele Mircea Eliade şi asistentul de română de la Groningen, devenit profesor de italiană în America (1988-1989) şi aflat pe punctul de a fi angajat la Chicago pe post de profesor asociat de istoria religiilor în 1991, când a fost asasinat.

Isabela VASILIU-SCRABA

(Continuare în pag. 22)

Trubadurul Tăcerii*

„poemul cu lacrimi”: *„poet rămân, să beau lacrima lumii”)*, sunt *„bocet de seară”*, *„..dor de n-aş avea/ Schit nu mi-ar fi inima/ unde intră rând pe rând / Toate mierlele plângând”*), *„bocet senin”” cântă inimă mireasă/ Că de azi te duci de-acasă/ În acasa Cerului/ La pridvorul Mielului”)*, sunt *„elegii de ultimă toamnă”* , *„frunză , ce-ai fost cântec numa/ Astăzi te-ncununi cu bruma/ Şi te spovedeşti în stea/ şi adormi pe faţa mea”)*, şi chiar *„cântec de cimitir”*.

Un gen de poezie, în definiţie proprie, prin crearea unui cuvânt nou (prin tehnica sugestivă a compunerii de „cuvinte valiză”) este *„simfopoemul”, (Bradul interzis, Revolverul înflorit)*, denumire care sugerează prin sine caracteristicile de poem lung, cu fraze muzicale multiple, într-un întreg simfonic, printr-o tramă epică, o metaforă dezvoltată simbolic, o povestire-parabolă (ca trandafirul cosit de cerber, din *Fuga de cerber*.)

Piloni ai versurilor sale sunt Tăcerea şi Cuvântul, Poezia este glasul tainic al Tăcerii, prin Cuvântul cu puterea unui descânt: *„Mă lepăd de cuvinte şi-s Cuvânt/ În PreaCuvântul lumii ce-i mirarea/ În care arde-voi ca-ntr-un descânt”*. *„Am fost trubadurul Tăcerii/ Şi am divorţat de tăceri / În ziua eternului Ieri / La ora preaînsingurării”*. Prenumele, extrapolat ca o semnătură-blazon, „Traianus”, e o asumare a originii înnobilatoare dată de vremea lui Decebal şi Traian, pe care o vrea prelungită ca scut în timpul rusificării la prezent continuu.

Maria NIŢU

Mircea Eliade şi braţul lung al Inchiziţiei comuniste

Or, dacă ţinem cont de întâia publicare la Lille a doctoratului de stat pe care Culianu l-a trecut, la limita timpului admisibil, cu teza *Recherches sur les dualismes d'Occident. Analyse de leurs principaux mythes* (*Lille-Theses*, 1989), publicată apoi la Paris în 1990, de editura care i-a scos post-mortem academicianului Mircea Eliade, *Dictionnaire des religions* (Plon, 1990), n-ar fi exclusă posibilitatea ca doctoratul de stat să fi fost luat în 1987 de conferenţiarul de română de la Groningen (cu gradul de conferenţiar primit în ian. 1986) la Universitatea din Lille şi nu la Sorbona, cum spunea în Italia Culianu în 1990. Fiindcă este dificil de crezut că după moartea lui Eliade, profesorul Michel Meslin (agasat încă din 1980 de arivismul lui Culianu pe care l-a acceptat cu greu după doctoratul de troisième cycle şi numai la insistenţele lui Mircea Eliade, vezi *Dialoguri întrerupte*, Polirom, Iaşi, 2004 şi articolul lui Şerban C. Andronescu, *A fost Culianu „discipolul” lui Eliade?*) să fi tolerat în lucrarea de stat a lui I. P. Culianu (susţinută în ianuarie 1987) „tratamentul pe care îl aplică maestrului său în notele de la teza sa de doctorat” (vezi St. Stoenescu, în rev. „Origini. Romanian Roots”, vol. XIII, no. 6-7-8/ 132-133-134, June-July-August 2008, numărul dedicat lui Mircea Eliade, p.67). Pentru Universitatea din Lille ar pleda aşadar data primei publicări (în 1989) la Lille a tezei chiar în seria Lille-Theses. De ce universitarii din Lille (chiar şi cei dovedind o gândire proletcultistă) ar fi introdus o teză de la Sorbona pe care s-o cuprindă în colecţia „Lille-Teses”? Ciudată apare şi graba cu care, în lucrarea de doctorat (susţinută la Lille? La Sorbona?), Culianu a dovedit că a uitat ce singur scrisese în 1978: „Datoriile mele de recunoştinţă faţă de Mircea Eliade sînt profunde şi complexe”.

De fapt, nerecunoştinţa sa o dovedise din plin în 1985 prin textul „incorect” publicat de I.P. Culianu în „Nouvelle Acropole”, la câteva luni după ce Eliade îl ajutase să publice (în 1984) la editurile prestigioase care-l publicau pe el teza de troisième cycle de la Sorbona şi teza de licenţă de la Facultatea de italiană din Bucureşti (adusă din ţară de profesorul Cicerone Poghirc) pentru care asistentul de română de la Groningen îl ruga pe Eliade în 18 sept. 1978 să facă o prefaţă (la cartea sa „de popularizare despre filosofia Renaşterii”). Patru ani mai târziu, în februarie 1982, Eliade a scris prefaţa solicitată pentru *Eros şi magie în Renaştere* după ce autorul mai amplificase lucrarea de licenţă. Presat de Payot, care-i scrisese că altfel nu publică teza de troisième cycle a lui Culianu, pe 1 august 1984 Mircea Eliade a redactat şi pentru *Experienţe ale extazului* un text scurt (excesiv de amabil şi de încurajator pentru tânărul autor) la o carte despre care-i scrisese lui Culianu că „primii cititori n-au fost prea entuziasmaţi. Punctul lor de vedere: prezinţi, cum spun, numai status questionis; aşteaptă interpretarea pe care o anunţi...” (Mircea Eliade).

Prin articolul scris în 1985 (care a „răcit” relaţiile sale cu Eliade) intitulat *M. Eliade e lunga lotta contro il razzismo* (articol introdus de comunistul Marin Mincu în volumul *Mircea Eliade e l'Italia*, Milano, Jaca Book, 1987, comunist căruia Culianu îi datora oarecum şi postul de la Groningen), aşa-zisul discipol s-a alăturat detractorilor lui Mircea Eliade sub pretextul că îl „apără” de aceştia. Acelaşi lucru ar fi voit Culianu să-l facă din 1978 în monografia *Eliade*, în nişte anexe pe care editorul din Assisi le-a îndepărtat, să nu apară prea evident felul angajării politice a lui Culianu care scria din Occident în vara anului 1985 şi note despre Eliade către Securitatea română (în vol. *Eliade în arhiva Securităţii*, Ed. Mica Valahie, Bucureşti, 2008, pp. 230-233).

În ciuda „răcirii” relaţiilor, Mircea Eliade a fost atât de generos cu autorul articolului care l-a deranjat, încât s-a zbătut pe la forurile universitare de la Chicago să-i ofere (către sfârşitul anului 1985) conferenţiarului de română de la Groningen posibilitatea de a ţine în primăvara anului 1986 două conferinţe de istoria religiilor la universitatea americană unde el predase trei decenii. Ocazie neratată de Culianu care a vorbit atunci şi de persecutarea evreilor în vremea celui de-al doilea război mondial, pentru că-i părea oarecum asemănătoare persecuţiei vrăjitoarelor din evul mediu.

Isabela VASILIU-SCRABA

Mihail Sadoveanu (2)

girează noua literatură, e drept, printr-o scriere mincinoasă, „ruşinoasă”, nicidecum de prim raft axiologic. Şi pare a confirma reproşurile controversatului Pamfil Şeicaru, formulate într-o celebră *Scrisoare deschisă* (1954), amintind acolo demisia morală, ascunzişurile sufleteşti şi „ruleta prieteniei”, arghirofilia şi „frenezia” dezonoarei, deloc străine prozatorului, neîncercat de „povara” vreunei convingeri!

Şi Pavel Ţugui, reconstituind, din interior, contextul instituţional al epocii, violent politizată, recunoscând numeroasele „obstrucţii şi situaţii absurde” (16, 5), rigiditatea directivelor etc., găsea că laudele sadoveniene erau o „pledoarie exagerată”. Curios, în pofida acestui tribut ideologic, Sadoveanu nu beneficia, crede P. Ţugui, de o „protecţie oficială”; ca dovadă, capricioasa *istorie a reeditărilor*, cu un adevărat blocaj în intervalul 1948-1953. E vorba, desigur, de marile titluri interbelice, trecute prin cavalcada referatelor şi coreferatelor, cu numeroase şedinţe, demiteri, „prefaceri contradictorii” şi „epuizante confruntări” (16, 23), stârnind mânia maestrului. Sadoveanu condamnă „amestecul unor redactori”, se plânge lui P. Groza şi unor lideri PMR. Tânărul Ţugui, uns din iunie 1951 şef al secţiei de literatură şi artă din C.C., respinge modificările solicitate de diverse edituri şi foruri şi va fi lăudat de Sadoveanu însuşi („mulţămit”), ca „cetitor serios” (16, 24). În discuţii prelungite, tensionate, reclamând „rezolvări principiale” erau chestiuni „delicate”: coloratura religioasă a scrierilor, misticismul, „ambiţiile expansioniste” ale lui Duca Vodă (în *Zodia Cancerului*), invocarea unor toponimice din Basarabia şi Bucovina etc. Până la urmă, prin vocea lui Leonte Răutu, în numele conducerii de partid, se acceptă ca „oportună” reeditarea scrierilor sadoveniene. Brutala *politizare a literaturii* şi *literaturizarea politicii*, constata M. Niţescu, erau comandamentele epocii, impunând, ca esenţă a realismului socialist (confundat, regretabil, de exeget cu proletcultismul), „fuga de realitate” (17).

Cel care căutase statornic „lumina şi bunătatea” (cum mărturisea, în 1942, într-un interviu), aflându-le într-un trecut foarte îndepărtat sau în bunacuviinţă ţărănească, prelungită arhaic în textura unui vast poem al naturii, de anvergură epopeică, se dezice, la sfârşit de drum, de propriu-i crez. Cu unele excepţii, operele senectuţii îi exprimă parţial sau chiar caricatural, constata D. Micu (18, 248). Şi criticul adaugă: «niciodată oamenii lui Sadoveanu nu vorbesc fără „stil”» (18, 252). Or, povestitorul, trecut prin „şocul” unor adaptări, abandonează vorbirea protocolară a personajelor, plonjând într-o fabuloasă irealitate, în favoarea tezelor propagandistice, de cumul clişeistic, acceptate grabnic, dar străine, totuşi, inaderente fiinţei sale. Amurgul sadovenian, pliat noii politici culturale, nu poate eclipsa, însă, măreţia prozatorului, recuperând o vastă arhivă a sufletului românesc.

Ca să fim drepţi, deşi G. Călinescu descoperea, în 1960, în noua literatură sadoveniană o „entuziastă înţelegere a prezentului”, salutând era socialistă „în stil măreţ biblic” (19, 197), modelul – ca prim capitol al literaturii „noi” – acţionase „dizolvant” în anii '50 (20, 56); abia mai târziu, prin revizitarea capodoperelor, lecţia sadoveniană îşi dezvăluie modernitatea. Recitit, vechiul Sadoveanu „pune în paranteze” producţia sa de după 1944 (20, 56), iar noile lecturi îi asigură o *nouă actualitate*, dezvăluindu-ne un scriitor „nebănuit”, confirmându-i măreţia statuară. Îmbucurător e că şi noii critici (unii, să nuanţăm) îl recomandă pe cel care, cu un secol în urmă, era – după Iorga – „cel mai cetit şi iubit” nuvelist; ca „tipic autor de manual”, generând efecte „perverse” (obligativitate, saturaţie, refuz etc.), totuşi, „neclintit” în canonicitatea sa, Sadoveanu ni se oferă, zicea inspirat Marius Chivu, *evergreen*...

P.S. Greu de crezut, aşa cum, recent, vrea să ne încredinţeze Mircea Maliţa, într-un interviu „smuls” de Ilie Rad (v. *România literară*, nr. 14/5 aprilie 2013, p. 12-13) că „Roller şi Răutu, nu ieşeau din vorba lui” (a lui Sadoveanu, n.n.), un monumental taciturn, se ştie. Aflaţi la Paris, în aprilie 1949, la *Congresul Partizanilor Păcii*, conducând delegaţia RPR (8 persoane, printre care şi Zaharia Stancu), cei doi oficiali, precizează dl. Maliţa (atunci, „secretarul temporar” al lui Sadoveanu), „se temeau de el” (?!). Poate doar la manifestarea pariziană (acceptăm), marele prozator – cap de afiş – fiind asaltat de organizatori şi invitaţi...

Adrian Dinu RACHIERU

NOTE:

1. Cornel Ungureanu, *Mihail Sadoveanu şi cronicile posibile*, în *Istoria secretă a literaturii române*, Editura *Aula*, Braşov, 2007.
2. Eugen Negrici, *Literatura română sub comunism* (Proza), Editura *Fundaţiei PRO*, Bucureşti, 2002.
3. Lucian Boia, *Capcanele Istoriei: elita intelectuală românească între 1930 şi 1950*, Bucureşti, Editura *Humanitas*, 2011.
4. Marian Popa, *Istoria literaturii române de azi pe mâine*, Fundaţia Luceafărul, vol. I, Bucureşti, 2001.
5. Ion Cristoiu, *Radiografia unui succes: Mihail Sadoveanu, „Mitrea Cocor”*, în *Amfiteatru*, nr. 1/169, ianuarie 1980.
6. Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Editura *Paralela 45*, Piteşti, 2008.
7. Ovid S. Crohmălniceanu, *Amintiri deghizate*, Editura *Nemira*, Bucureşti, 1994.
8. Al. Piru, *Analize şi sinteze critice*, Editura *Scrisul românesc*, Craiova, 1973.
9. Savin Bratu, *Mihail Sadoveanu, O biografie a operei*, *EPL*, Bucureşti, 1963.
10. Ioan Paler, *O istorie a eşecurilor din literatura română* (II), *„Mitrea Cocor”* de Mihail Sadoveanu, în ASTRA, nr. 4/martie 2007, Anul II (XLI), Serie nouă.
11. Constantin Pricop, *Literatura română postbelică* (vol. 1, *Preliminarii*), Editura *Univ. „Al. I. Cuza”*, Iaşi, 2005.
12. Cristian Vasile, *Literatura şi artele în România comunistă: 1948-1953*, Editura *Humanitas*, Bucureşti, 2010. Cu o *Prefaţă* de Vladimir Tismăneanu.
13. Alex Ştefănescu, *Istoria literaturii române contemporane* (1941-2000), Editura *Maşina de scris*, Bucureşti, 2005.
14. Constantin Cubleşan, *Literatura unui propagandist: Mihail Sadoveanu (1)*, în *Însemnări ieşene*, nr. 12/2012.
15. Viorel Nistor, *Pactul ficţional şi istoria: repere ale romanului politic românesc postbelic*, *Casa Cărţii de Ştiinţă*, Cluj-Napoca, 2012.
16. Pavel Ţugui, *Cenzura şi romanele istorice sadoveniene*, în *Scriitori şi compozitori în luptă cu cenzura comunistă*, Editura *Albatros*, Bucureşti, 2006.
17. M. Niţescu, *Sub zodia proletcultismului. Dialectica puterii*, Ediţie îngrijită de M. Ciurdariu, Editura *Humanitas*, Bucureşti, 1995.
18. Dumitru Micu, *Istoria literaturii române. De la creaţia populară la postmodernism*, Editura *Saeculum I.O*, Bucureşti, 2000.
19. G. Călinescu, *Mihail Sadoveanu*, în *Literatura nouă*; ediţie întocmită şi prefaţată de Al. Piru, Editura *Scrisul românesc*, Craiova, 1972.
20. Cornel Ungureanu, *Proza românească de azi*, Editura *Cartea Românească*, Bucureşti, 1985.

Migdale dulci-amare

Eram sigură că le voi face o surpriză plăcută domnilor Dan Cristea, Horia Gârbea, Adrian Popescu, Gabriel Chifu! Când colo, lor, fotografiile mele le-au trezit amintiri de... groază. Măcar lui Gabriel Chifu i-a trecut repede, Marele Premiu al FestLit – Cluj 2014, pe care şi l-a adjudecat, desigur că i-a şters orice amintire cu *Animale Floriene Fioroase*. Noroc de profesorul Mircea Muthu, mai puţin sperios, beneficiar de scurtă durată al ham-hamurilor protejaţilor mei, care a salvat onoarea *fricomusafirilor* de odinioară şi m-a ajutat să aleg, cu două zile înainte de deschiderea salonului, fotografiile cele mai expresive.

Câştigătorul tombolei din cadrul vernisajului a fost Răzvan Vancu, care, având dreptul, şi-a ales o lucrare de Laura Poantă.

Nu a fost frumos să îţi tratezi oaspeţii cu reprize de spaimă – atunci când, mândră de populaţia ta canină, i-ai adus buluc pe componenţii săi în sufragerie ca să fie admiraţi şi mângâiaţi de musafirii tăi, – veţi pune punctul pe toate literele I din încheierea textului, *Vajnici Apărători Ai Mediului Sodomizat De Maşinile Celor Care Ţipă Din Răsputeri Moarte Poluării!* Nu pot decât să îmi cer scuze celor care mi-au trecut pragul pentru faptul că nu m-am gândit că lor li se poate face frică de familia mea de *ham-ham*-uri. Desigur că nu este plăcut să vină în *fuga cea mai mare*, cum se spune în termeni militari, spre tine vreo cinci animăluţe, fioroase la prima vedere. Scuze oameni buni, foşti terorizaţi! Acum au rămas doar patru, aşa că poftiţi cu încredere!!!

Florica BUD

Lexiconul figurilor căjvănare

toţi din generaţia optzecistă – de la Liviu Antonesei, Virgil Podoabă sau Vasile Spiridon pîna la regretaţii Alexandru Muşina şi Gheorghe Crăciun – vedeam în pensionare un moment eliberator, eu având şi o părere foarte proastă despre cei ce, asemeni unor Alexandru Zub, Alexandru Andriescu, Liviu Leonte, Gavril Istrate, Vasile Adăscăliţei, nici la şaptezeci de ani nu se lăsau duşi – decât poate cu picioarele înainte – din universitarul edicul, amintindu-şi de cedarea locului celor tineri doar când era vorba de propriile lor odrasle sau nepoţi, adormind la catedră, intrând în sala de curs deschişi la şliţ sau beţi, mormăind acelaşi curs indigest decenii în şir...pentru o leafă «nesimţită». În loc să călătorească, să citească, să meargă la concerte ori să scrie opul magn al vieţii lor, se hârâiau pentru birouri, doctorate plagiato-cumetriale, rătăceau ca nişte huhurezi pe coridoarele instituţiei şi erau, în cele din urmă, păcăliţi ca nişte copii tembeli cu sforăitorul titlu de *professor emeritus* ce, spus pe şleau, nu însemnează decât pensionar. O TEMPORA, O MORES, O HUMORES! Ilustrau perfect doctrina marxiană a alienării, mergând ei la facultate în virtutea inerţiei, învârtind la roata noriei precum caii zarzavagiilor andaluzi. Din fericire, Bătrînul Urs nu era, în adâncul inimii sale, din stirpea acestora. Elogiul senectuţii pensionare îl făcea în stil curat noician.)

Luca PIŢU

Modiano, miza în literatură

netrebnic. De un an, iată, îi tot strig nevestei mele: ‹‹Nu mai vreau nimic! Nu mai doresc nimic altceva decât să dorm, să dorm!››, acestui ‹‹să dorm›› dându-i adesea înţelesul cel mai grav. *Tot ce am realizat mi se pare rău mirositor* (s.n.)”. „N-am scris nimic de-a lungul anilor, care să înveţe pe cititor ceva pozitiv, nesofisticat”. „Să (sic!) adeveresc spusele lui N. Manolescu de acum vreo 15 ani, anume că, după *Dicţionarul onomastic* din 1969, aproape toate cărţile lui M.H.S. aspiră la statutul de ‹‹ilizibile››.

Ştefan Ion GHILIMESCU